

KÚRIA

Bfv.I.91/2018/8. szám

A Kúria Budapesten, a 2018. év június hó 5. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A rágalmazás vétsége miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati indítványokat elbírálva a Tatabányai Járásbíróság 9.B.563/2016/20. számú és a Tatabányai Törvényszék 10.Bf.230/2017/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Tatabányai Járásbíróság a 2017. május 24-én meghozott 9.B.563/2016/20. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki rágalmazás vétségében [Btk. 226. § (1) bekezdés], ezért egy év hat hónap időtartamra próbára bocsátotta, míg a vele szemben zaklatás vétsége [Btk. 222. § (1) bekezdés] miatt indult eljárást megszüntette, és rendelkezett a járulékos kérdésekről is.

A másodfokon eljáró Tatabányai Törvényszék a 2017. október 17-én jogerőre emelkedett 10.Bf.230/2017/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét akként változtatta meg, hogy a magánvádló jogi képviselője által előterjesztett polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasította, a járulékos kérdésekben hozott rendelkezéseket részben módosította, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt, melyben előadta, hogy magatartása a véleménynyilvánítás alkotmányos kereteit nem lépte túl, így bűncselekményt sem valósított meg, ezért beadványa a jogerős határozat megváltoztatására és felmentésének kimondására irányult. Az indítványában sérelmezte a bizonyítási indítványának az elutasítását, valamint hivatkozott az eljáró bíróság elfogultságára is.

A magánvádló jogi képviselője nyilatkozatában a beadvány elutasítását indítványozta.

A terhelt erre tett észrevételében a felülvizsgálati indítványát fenntartotta.

A jogerős ügydöntő határozat ellen 2018. május 23-án a terhelt védője is - a Be. 416. § (1) bekezdés

a) pontjára alapított - felülvizsgálati indítványt nyújtott be, melyben kifejtette, hogy a bíróság ítéleti tényállásában foglalt állítások egyike sem meríti ki a rágalmazás törvényi tényállását, ezért azt indítványozta, hogy a Kúria az első- és másodfokú határozatokat változtassa meg, és a terheltet bűncselekmény hiányából mentse fel az ellene rágalmazás vétsége miatt emelt vád alól.

.-.-.

A Kúria a megtámadott határozatokat - a Be. 424. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen eljárva - a Be. 423. § (4) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján, a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében vizsgálta felül.

Emellett a Be. 423. § (5) bekezdése szerint eljárva a 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt - és az indítványozó által nem hivatkozott - esetleges más eljárási szabálysértésekre is tekintettel volt, azonban ilyen, a 373. § (1) bekezdésének I. b) és c) pontjában, valamint II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező - eljárási szabálysértést nem észlelt.

A Be. 423. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, az nem támadható. A tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Ezzel is összefüggésben törvényben kizárt a felülvizsgálati indítványnak azon része, mely a terhelt bizonyítási indítványának az elutasítását sérelmezi.

A Be. 373. § (1) bekezdés II. b) pontja értelmében feltétlen hatályon kívül helyezési ok, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt. A bíró kizárásának okait a Be. 21. § (1) bekezdése rögzíti. Eszerint bíróként nem járhat el - többek között - az, akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható. A bíró kizárására elfogultság miatt akkor kerülhet sor, ha tőle az ügy elfogulatlan megítélése valamely ésszerű és konkrét ok miatt nem várható. A felülvizsgálati indítványban a terhelt azonban ilyen konkrét és ésszerű okot nem jelölt meg. A 25/2013. (X. 4.) AB határozat szerint a felülvizsgálati eljárás Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt feltételek alkalmazása akkor áll összhangban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő pártatlan bírói eljárással, ha az elfogultságra alapított felülvizsgálati indítvány szerinti kizárási ok a jogerős döntés meghozatalát követően merült fel. Ám a terhelt ilyen okra maga sem hivatkozott, a számára hozott kedvezőtlen döntés miatt vélte az eljáró bíróságot elfogultnak, ami önmagában nem alapozza azt meg.

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a terhelt egy levelet küldött az akkor 11. évfolyamos középiskolai tanuló sértett iskolája igazgatójának, melyben egyebek között azt állította, hogy a sértett és családja erkölcstelen életet élnek, bűnöző életmódot folytatnak, az emberek rettegnek attól, hogy a család bűnözőt nevel a sértettből.

A véleménynyilvánítás szabadsága a tényállításra is kiterjed [36/1994. (VI. 24.) AB határozat, indokolás III/2/2.]. Ennek azonban nem a tényállítás - törvényi tényállás szerinti - fogalma ellenében, hanem akkor van jelentősége, ha az ilyen tényállítás becsületsorbításra objektíve alkalmas is. A tényállítás (híresztelés stb.) törvényi tényállás szerinti fogalmának megvalósulása szempontjából az adott megnyilatkozás önmagában, s nem pedig alapjogi viszonyban vizsgálendő (BH 2013.204.).

Mindezen túl a véleménynyilvánításhoz való jog korlátja, hogy másnak alkotmányosan védett személyiségi jogait - ideértve az emberi méltósághoz, jóhírnévhez, társadalmi megbecsüléséhez való jogát is - nem sértheti. E jogok jogellenes megsértése polgári jogi és büntetőjogi következményeket vonhat maga után (BH 2007.4.). Az elkövetésnek a terhelt által választott módja, miszerint a durva, gyalázkodó kitételeket tartalmazó levelet az iskola igazgatójának megküldte, semmilyen pozitív közérdeket, vagy jogos, méltányolható magánérdeket nem szolgált. Azokkal a terhelt szándéka és célja a sértett becsületének csorbítása, személyének az iskolai közösségen belüli lejáratása volt.

A rágalmazás védett jogi tárgya a személyiségi jogok részét képező becsület. A zsinórmértéket képező becsület, mint büntetőjogi védelemben részesülő jogi tárgy, két elemből tevődik össze: egyrészt a társadalmi megbecsülésből, másrészt az emberi méltóságból. A társadalmi megbecsülés a személyről, egyéni sajátosságairól, egyéni tulajdonságairól, magatartásáról, személyes értékeiről a környezetében kialakult társadalmi értékítéletet jelenti, másként fogalmazva a személyről kialakult kedvező megítélés, a személy tulajdonságainak, magatartásának környezetében meglévő elismertsége. Az emberi méltóság pedig az egyénnek azt az igényét fejezi ki, hogy olyan elbírálásban részesítsék, amely a társadalomban kialakult érintkezési forma minimális követelményének megfelel (BH 1999.9.), másként fogalmazva az embert adottságainál fogva megillető bánásmód igénye.

A méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő [64/1991. (XII. 17.) AB határozat indokolás D/2/b)]. Az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében deklarált méltósághoz való jog egyik funkciója az egyenlőség biztosítása [34/1992. (VI. 1.) AB határozat indokolás III/4/3.; Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség II. cikk].

A tényállítás olyan megnyilatkozás, amelynek tartalma múltban bekövetkezett vagy jelenben tartó cselekmény, történés, állapot. A tényállításnak - törvényi tényállás szerint - valakiről kell megtörténnie. Ehhez képest a rágalmazás megvalósulásához szükséges tényállításon olyan, a sértett magatartását egyedileg felismerhetően meghatározó nyilatkozatot, kijelentést kell érteni, aminek tartalma valamely múltban megtörtént, vagy jelenben történő esemény, jelenség, állapot (BH 2009.135.).

A becsület csorbítására alkalmasság objektív ismérv. Objektíve, a társadalomban kialakult általános megítélés, az általános erkölcsi és közfelfogás figyelembevételével kell eldönteni, hogy az adott tény állítása, híresztelése alkalmas-e a becsület csorbítására.

A sérelem absztrakt lehetőségét jelenti, nem a passzív alany, a sértett szubjektív értékítélete, egyéni megítélése, érzelmi beállítottsága, esetleges érzékenysége alapján kell megítélni, hogy a tényállítás, híresztelés alkalmas-e a becsület csorbítására. A törvény bár az adott sértett személyét, illetőleg becsületét védi, azonban nem az adott sértett szubjektív becsületérzetéhez kötötte, mérten. Annak van meghatározó jelentősége, hogy a tényállítás az objektív értelmezés alapján és a társadalomban kialakult általános felfogás szerint alkalmas-e a becsület csorbítására. (BH 1981.220.; BH 1992.296.; BH 1999.9.; BH 2001.462.).

Becsület csorbítására alkalmas az olyan tény állítása, híresztelése, ami az emberi méltóságot támadja, vagy alkalmas arra, hogy a sértettől, tulajdonságairól, magatartásáról a környezetében kialakult kedvező társadalmi megítélést, az elismertségét kedvezőtlen, negatív irányba befolyásolja.

Következésképpen az eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy a terhelt által a sértettől a levélben közöltek egy része - a véleménynyilvánítás mellett - becsület csorbítására alkalmas tényállításoknak minősülnek, így a terhelt megvalósította a Btk. 226. § (1) bekezdésébe ütköző rágalmazás vétségét, és így a terhelt, valamint védője felülvizsgálati indítványának a büntetőjogi felelősséget és a cselekmény jogi minősítését támadó része nem megalapozott.

Ezért a Kúria a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. A felülvizsgálati indítvány ismételt benyújtásával kapcsolatos tájékoztatás a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy ez esetben a Kúria - a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel - az indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Csák Zsolt s.k. a tanács elnöke, Dr. Vaskuti András s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
TóthLné
bíróági tisztviselő